

สมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่
จังหวัดเพชรบูรณ์

COMPETENCY IN BASIC FIRST AID AND BASIC LIFE SUPPORT OF VILLAGE HEALTH
VOLUNTEERS (VHV) IN NONG PHAI SUBDISTRICT, NONG PHAI DISTRICT,
PHETCHABUN PROVINCE

ดารา สวัสดิ์นะที¹, สารจน์ นาคจุ²

Dara Sawatnatee¹, Saroj Nakju²

(Received: June 24, 2025 ; Revised: July 29, 2025 ; Accepted: August 13, 2025)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง 140 คน เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง โดยใช้สถิติ t-test และ ANOVA ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของ อสม.ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านการอยู่ในสังคมอย่างยั่งยืน ด้านการทำงานเป็น อสม.ที่เข้มแข็ง และด้านการสื่อสารของ อสม.อยู่ในระดับสูงตามลำดับ 2) อสม.ที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ในการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นแตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สำหรับ อสม.ที่มีอายุ รายได้ ประสบการณ์ในการทำงานเป็น อสม. เคยผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและสามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูลได้แตกต่างกันมี

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Student, Master of Public Health Program in Public Health Administration Faculty of Public Health Ramkhamhaeng University. e-mail: sawatnateedara@gmail.com

² อาจารย์ สาขาวิชาบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Instructor, Public Health Administration, Faculty of Public Health Ramkhamhaeng University.
e-mail: saroj.n@ru.ac.th

ระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : สมรรถนะ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

Abstract

This study is a cross-sectional survey. The purposes were to 1) examine the level of competency in basic first aid and basic life support and 2) to compare the level of competency in basic first aid and basic life support. The sample was 140 village health volunteers (VHVs) in Nong Phai Subdistrict, Nong Phai District, Phetchabun Province. The instrument was a questionnaire. The statistical analyses were frequency, percentage, mean, standard deviation, t Test, and ANOVA. The results showed that the overall competency level in basic first aid and basic life support among VHVs was high. Competencies in sustainable social participation, strong performance as a VHV, and communication skills were all high, respectively. VHVs with different gender, education level, occupation, and experience in providing basic first aid had statistically significant differences in competency levels in basic first aid and basic life support at the 0.05 level. For VHVs with differences in age, income, years of experience as a VHV, prior training in basic first aid, and the ability to use mobile phones to search for information, their levels of competency in basic first aid and basic life support were not different at the 0.05 statistical significance level

Keywords: Competence, First Aid, Basic Resuscitation

บทนำ

ในปัจจุบันการเจ็บป่วยฉุกเฉิน มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทั้งจากอุบัติเหตุ และจากการเจ็บป่วยฉุกเฉินด้วยโรคอันตราย หรือโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดในสมอง โรคเบาหวาน ข้อมูลสถิติขององค์การอนามัยโลก พบว่ามีคนเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดหัวใจ ถึง 7.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.2 ของสาเหตุการเสียชีวิตทั้งหมด สำหรับอัตราการเสียชีวิตจากโรคหัวใจและหลอดเลือด ในประเทศไทยประมาณปีละ 37,000 ราย เสียชีวิตชั่วโมงละ 2 คน ปี 2565 คนไทยเสียชีวิตด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือดมากถึง 7 หมื่นราย เฉลี่ยชั่วโมงละ 8 คน (กระทรวงสาธารณสุข, 2566)

จากสถิติผู้ป่วยวิกฤตฉุกเฉินที่เข้ารับบริการที่ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลหนองไผ่ปีงบประมาณ 2564-2566 มีจำนวน 1,904, 1,727 และ 5,051 ราย ตามลำดับโดยมีการเรียกใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ร้อยละ 18.17, 15.79, และ 17.56 ตามลำดับ (งานปฐมนิเทศและองค์กรร่วม โรงพยาบาลหนองไผ่, 2568) ตัวชี้วัดร้อยละของประชากรเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉินไม่น้อยกว่าร้อยละ 27 ซึ่งยังไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นแต่ละชุมชนแม้แต่ในครัวเรือนจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ฉุกเฉินได้ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินโดยสามารถแจ้งเหตุเพื่อขอความช่วยเหลือผ่านหมายเลข 1669 ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุและการช่วยเหลือฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอย่างทันท่วงทีก่อนทีมช่วยเหลือมาถึงเพื่อนำส่งสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ อสม.ที่มีสมรรถนะสูงสามารถให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นทั้งในครัวเรือนและชุมชนในภาวะฉุกเฉินได้ซึ่งถือเป็นความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคตอีกทั้งสามารถช่วยป้องกันและลดการเกิดความพิการและการสูญเสียชีวิตของประชาชนได้ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการประเมินและเปรียบเทียบระดับสมรรถนะของอสม.ทั้ง 6 ด้านตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของ David C. McClelland (ทศวรรณ แหยมดอนไพร, 2559) นำมาประยุกต์เกี่ยวกับด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของ อสม.ในเขตตำบลหนองไผ่ที่เคยอบรมและฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานมาแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเพิ่มสมรรถนะของอสม.ในการเพิ่มความรู้หรือจัดอบรมเพิ่มเติมในส่วนที่สมรรถนะยังได้ระดับคะแนนน้อยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชากรที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่มีประสบการณ์เป็น อสม. ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป และขึ้นทะเบียนในระบบเป็น อสม.ของตำบลหนองไผ่ (งานปฐมนิเทศและองค์กรร่วม โรงพยาบาลหนองไผ่, 2568) จำนวน 220 คน อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1-16 ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1-16 ตำบลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 140 คน ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

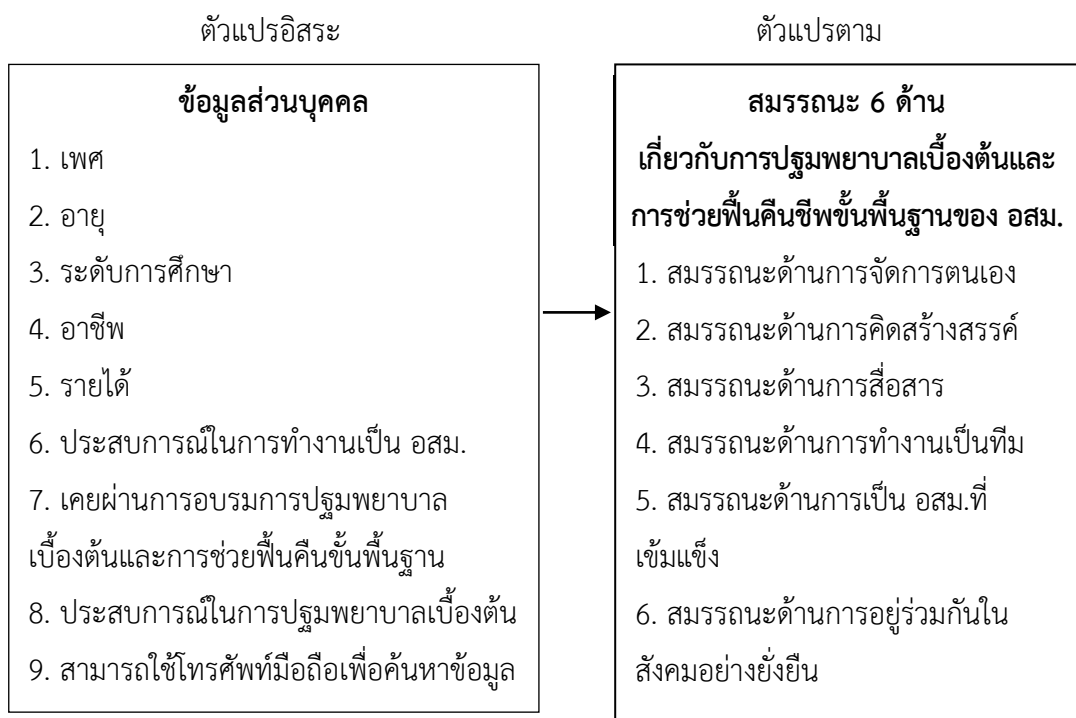
การเลือกตัวอย่างเข้าศึกษา (Sampling Method) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสุ่มตัวอย่าง จนได้กลุ่มตัวอย่างของ อสม. ครบทั้ง 16 หมู่บ้าน ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างจนครบ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ 6) ประสบการณ์ในการทำงานเป็น อสม. 7) เคยผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน 8) ประสบการณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือช่วยเหลือผู้ประสบเหตุและผู้ป่วยฉุกเฉิน 9) สามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูลหรือมีไลน์ส่วนตัวเพื่อสื่อสารกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ๆ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ สมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง 2) สมรรถนะด้านการคิดสร้างสรรค์ 3) สมรรถนะด้านการสื่อสาร 4) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะด้านการเป็น อสม. ที่เข้มแข็ง 6) สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย



รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตตำบลหนองไผ่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอสม. ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล และคำถามสมรรถนะ 6 ด้านของอสม. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการทำงานเป็นอสม. เคยผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ประสบการณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูลหรือมีไลน์ส่วนตัวเพื่อสื่อสารกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ๆ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการจัดการตนเอง จำนวน 7 ข้อ
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการคิดสร้างสรรค์ จำนวน 5 ข้อ
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการสื่อสาร จำนวน 7 ข้อ
4. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 7 ข้อ
5. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการเป็น อสม.ที่เข้มแข็ง จำนวน 9 ข้อ
6. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน จำนวน 5 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและนำมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์แล้ว และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลห้วยโป่ง อำเภอนongไผ่ จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากโรงพยาบาลชุมพร เขตอุดมศักดิ์หนังสือรับรองเลขที่ 009/2568 รหัสโครงการCPH-EC-007/2568

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 โดยทำหนังสือราชการขอความร่วมมือไปยังประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองไผ่ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่ง และเข้าพบกลุ่มตัวอย่างในวันประชุม

ประจำเดือน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่างและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อนำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้คะแนนและลงรหัส (Code) แล้วนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบให้คะแนน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของ แบบสอบ ถาถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) และเติมข้อความ (Open End) จำนวน 9 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 40 ข้อ โดยลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) สร้างตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) (Likert, 1932) ประเมินคำตอบ โดยให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

เกณฑ์ในการประเมินระดับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านของ อสม. คะแนนเฉลี่ย โดยพิจารณาแบบรายข้อตามเกณฑ์ของ (Best, 1997) ดังนี้

$$\text{ค่าความต่างระดับ} = \frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

โดยแบ่งเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00–2.33 ระดับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34–3.66 ระดับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67–5.00 ระดับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับสูง

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

วิเคราะห์ความแตกต่างของสมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน ด้วยสถิติการทดสอบค่าที (t-test) ระหว่างตัวแปรที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ส่วนตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ดำเนินการเปรียบเทียบตามความแตกต่างรายคู่ตามวิธี LSD (Least Significance Difference)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n = 140)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	17	12.1
หญิง	123	87.9
2.อายุ (ปี)		
20 – 39 ปี	11	7.9
40 – 59 ปี	84	60.0
60 ปีขึ้นไป	45	32.1
3.ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	76	54.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.ขึ้นไป	64	45.7
4.อาชีพ		
งานไม่ประจำ	131	93.6
งานประจำ	9	6.4
5.รายได้ (ต่อเดือน)		
1,000 – 10,000 บาท	105	75.0
10,001 – 20,000 บาท	30	21.4
สูงกว่า 20,001 บาท	5	3.6
6.ประสบการณ์ในการทำงานเป็นอสม.		
1 – 5 ปี	33	23.6
6 ปีขึ้นไป	107	76.4
7.เคยผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นฯ		
เคย	133	95.0
ไม่เคย	7	5.0
8. ประสบการณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น		
มี	57	40.7
ไม่มี	83	59.3
9.สามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูล		
ใช้เป็น	137	97.9
ใช้ไม่เป็น	3	2.1

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของอสม.ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.9 อายุอยู่ในช่วง 40 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 54.3 ประกอบอาชีพงานไม่ประจำร้อยละ 93.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 1,000 -10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75 ระยะเวลาการเป็น อสม.มากกว่า 6 ปีขึ้นไปร้อยละ 76.4 เคยผ่านการอบรม เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการช่วยการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 59.3 และ อสม.ที่สามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูลได้ คิดเป็นร้อยละ 97.9

ตารางที่ 2 แสดง ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอสม. ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ (n = 140)

สมรรถนะ 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (CPR)	$\bar{x}$	sd.	แปลผล
1. สมรรถนะ ด้านการจัดการตนเองเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	3.82	0.89	สูง
2. สมรรถนะ ด้านการคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	3.94	0.82	สูง
3. สมรรถนะ ด้านการสื่อสารเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	3.98	0.85	สูง
4. สมรรถนะ ด้านการทำงานเป็นทีมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	3.85	0.96	สูง
5. สมรรถนะ ด้านการทำงานเป็น อสม.ที่เข้มแข็งเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	4.02	0.98	สูง
6. สมรรถนะ ด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืนเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน	4.33	0.75	สูง
รวม	3.99	0.87	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะ 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอสม. ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ อยู่ในระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ย = 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะด้านการอยู่ในสังคมอย่างยั่งยืน ด้านการทำงานเป็นอสม.ที่เข้มแข็ง และด้านการสื่อสารของอสม.อยู่ในระดับสูง โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 4.02 และ 3.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของ อสม. ตำบลหนองไผ่ (n = 140)

ระดับช่วงคะแนนเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
สูง (3.67-5.00)	107	76.4
ปานกลาง (2.34-3.66)	33	23.6
ต่ำ (1.00-2.33)	0	0

คะแนนเฉลี่ยสูงสุด (Max) = 5 , ต่ำสุด (Min) = 2.51 (Mean) = 3.981 , S.D = 0.512

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับช่วงคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะ 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของ อสม. ตำบลหนองไผ่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (3.67-5.00) อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 76.4

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะทั้ง 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของ ของ (อสม.) (n = 140)

ปัจจัยส่วนบุคคล	n	$\bar{x}$	sd.	t	p-value
เพศ					
ชาย	17	8.65	0.785	2.926	0.006*
หญิง	123	7.99	1.302		
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	76	7.83	1.38	-2.570	0.011*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.ขึ้นไป	64	8.36	1.06		
อาชีพ					
งานไม่ประจำ	131	8.02	1.28	-3.032	0.010*
งานประจำ	9	8.78	0.67		
ประสบการณ์ในการทำงานเป็นอสม.					
1-5 ปี	33	7.88	1.02	-1.147	0.256
6 ปีขึ้นไป	107	8.13	1.33		
เคยผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น					
เคย	133	8.11	1.25	1.552	0.168
ไม่เคย	7	7.28	1.38		

ตารางที่ 4(ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	n	$\bar{x}$	sd.	t	p-value
ประสบการณ์ในการปฐมพยาบาล					
เบื้องต้น					
มี	57	8.46	1.12	3.152	0.002*
ไม่มี	83	7.80	1.30		
สามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหา					
ข้อมูล					
เป็น	137	8.07	1.26	0.073	0.949
ไม่เป็น	3	8.00	1.73		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 พบว่า อสม.ที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ในการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นแตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับอสม.ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เคยผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และสามารถใช้อุปกรณ์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูลได้แตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทั้ง 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของของ (อสม.) ระหว่างกลุ่มอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง (n = 140)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
แยกตามกลุ่มอายุ					
Between Groups	2	0.339	0.169	0.104	0.901
Within Groups	137	222.947	1.627		
Total	139	223.286			
แยกตามกลุ่มรายได้					
Between Groups	2	0.86	0.43	0.26	0.974
Within Groups	137	37.211	1.629		
Total	139	223.286			

* $p < 0.05$ SS= Sum of Squares, MS= Mean Square

จากตารางที่ 5 พบว่า อสม.ที่มีอายุและรายได้แตกต่างกันมีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะ 6 ด้านในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของอสม. ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ อยู่ในระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ย = 3.99 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ทศวรรณ แหยมดอนไพร และ จำเนียร ราชแพทยาคม (2561) พบว่า ระดับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการในมหาวิทยาลัยนเรศวร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ เจริญวุฒิ แยมประโคน (2563) พบว่า สมรรถนะของบุคลากรบริษัทมหาชนแอร์คอนดิชันเนอร์จำกัดโดยรวมมีสมรรถนะในระดับสูง

2. ผลการวิจัยพบว่า อสม.ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ เจริญวุฒิ แยมประโคน (2563) พบว่า บุคลากรบริษัท มหาจักร แอร์ คอนดิชันเนอร์ส จำกัด ที่มีเพศแตกต่างกันมีสมรรถนะแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ชายและผู้หญิงมีวิธีการเรียนรู้ที่ต่างกัน มีความสนใจแตกต่างกัน หรือความสามารถที่ต่างกัน ดังนั้น ลักษณะเนื้องานและประสิทธิภาพของงานของแต่ละกลุ่มเพศมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. ผลการวิจัยพบว่า อสม.ที่มีระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นูไรฮัน ฮะ (2562) พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ อภิเดช แก้วสง และ สุรเดช ส้าราษฎร์ (2565) พบว่า อาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน ความต้องการพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกัน

4. ผลการวิจัยพบว่า อสม.ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นอสม. แตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเจริญวุฒิ แยมประโคน (2563) พบว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรบริษัทมหาชนแอร์คอนดิชันเนอร์จำกัดแตกต่างกัน สมรรถนะของบุคลากรโดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ผลการวิจัย พบว่า อสม.ที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นูไรฮัน ฮะ (2562) พบว่า อายุงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองภูเก็ตที่แตกต่างกัน มีผลกับความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. อสม.ที่มีประสบการณ์ในการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือช่วยเหลือผู้ประสบเหตุและผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินแตกต่างกัน มีระดับสมรรถนะด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน ดังนั้น อสม.ควรได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูความรู้และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานทุกปี เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการช่วยเหลือ เนื่องจากอสม. เป็นหมอคนแรกและผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยหรือพบเห็นผู้ป่วยก่อนนำส่งโรงพยาบาล การสร้างความมั่นใจและเพิ่มทักษะจะทำให้ อสม.มีความมั่นใจช่วยเหลือเบื้องต้นได้อย่างถูกต้องและลดอัตราความรุนแรงของการเจ็บป่วยได้ และควรขยายขอบเขตการฝึกอบรมสู่อสม. ตำบลอื่น ๆ รวมทั้ง ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้ทุกคนควรมีความรู้และทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. อสม.ส่วนใหญ่สามารถใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อค้นหาข้อมูลหรือมีไลน์ส่วนตัวเพื่อสื่อสารกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน ๆ ได้ ดังนั้น สาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองไผ่ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่าง อสม. กับโรงพยาบาลและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น เพื่อเพิ่มความรู้ใหม่ด้วยการสร้างสื่อและแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายสามารถฝึกตามได้เพื่อทบทวนความรู้อยู่เสมอ หรือแจ้งการเปลี่ยนแปลงตาม Guideline CPR หรือข่าวสารต่าง ๆ ได้ทันทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

- Best, W. J. (1997). *Research in Education* (3rd ed.). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.
- Ha, N. (2019). *Khwaṃtoṅkaṇ nai kānphatthana samatthana khōṅ ‘āsāsamak sāthāranasuk pracham muban nai khēt ‘Amphoe Muang phu ket changwat phu ket [The Need for Competency Development of Village Health Volunteers in Mueang Phuket District, Phuket Province]*. Retrieved October 17, 2024 from <https://kb.psu.ac.th /psukb/bitstream/2016/17199 /4/6010521 541.pdf>.
- นูไรอัน ฮะ. (2562). *ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต*. สืบค้น 17 ตุลาคม 2567, จาก <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/17199/4/6010521541.pdf>
- Kaewsong, A., & Samranjit, S. (2022). *Kānpriaphiāp khwaṃtoṅkaṇ phatthana samatthana*

khong 'āsāsamak sāthāranasuk pracham mubān changwat phu ket. [Comparison of Competency Development Needs of Village Health Volunteers in Phuket Province. 2023]. In *Annual Academic Conference. A New Dimension in Healthcare: Healthy Aging* (pp. 770-779). The Royal Thai Army Nurses Association in collaboration with the Royal Thai Air Force Nursing College.

อภิเดช แก้วสง และสุรเดช สำราญจิตต์. (2565). การเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดภูเก็ต. ใน *การประชุมวิชาการประจำปี 2566. มิติใหม่ในการดูแลสุขภาพ: สู้วัยอย่างมีสุขภาพ (A New Dimension in Healthcare : Healthy Aging)* (น. 770-779). สมาคมพยาบาลทหารบก ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

Likert, R. (1932). A technique for Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 5-55.

Ministry of Public Health. (2023). *Tuā chī wat KPI template [KPI Template]*. Retrieved from <https://healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi/index2>

กระทรวงสาธารณสุข. (2566). *ตัวชี้วัด KPI template*. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi/index2>

Primary Care & Holistic Services, Nong Phai Hospital. (2568). *Banchī rāi chū 'āsāsamak sāthāranasuk pracham mubān ('ō som.) nai khēt tambon nong phai thī khun thabian rāi chū læ rap khā tōpthæñ pracham pī 2568. [List of Village Health Volunteers Nong Phai Subdistrict at Register and Receive Salary Yearly 2025]*. Phetchabun Province: Nong Phai Hospital.

งานปฐมนิเทศและองค์กรวม, โรงพยาบาลหนองไผ่. (2568). *บัญชีรายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตตำบลหนองไผ่ที่ขึ้นทะเบียนรายชื่อและรับค่าตอบแทน ประจำปี 2568*. เพชรบูรณ์: โรงพยาบาลหนองไผ่.

Yaemdonprai, T. (2016). *Patchai thī mī khwāmsamphan kap samatthana lak khong chaonāthī boṛihān ngān thuāpai radap patibatkān nai mahāwitthayalai Naresuan hā witthayalai Sukhothai thoṇ ramāthi rā. [Factors Related to the Core Competencies of General Administrative Officers at the Operational Level at Naresuan University]*. (Master's Independent Study, Sukhothai Thammathirat Open University).

- ทศวรรณ แหยมดอนไพร. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารงาน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- Yaemdonprai, T. & Ratchaphaetyakhom, C. (2018). Patchai thī mī khwaṁsamphan kap samatthana lak khōng chaonāthī bōrīhān ngān thuāpai radap patibatkān nai mahāwitthayaīlai Nareṣuan. [Factors Related to the Core Competencies of General Administrative Staff at the Operational Level at Naresuan University]. *Krupibul Journal*, 5(1), 97-110.
- ทศวรรณ แหยมดอนไพร และจำเนียร ราชแพทยาคม. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการในมหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารครุพิบูล*, 5(1), 97-110.
- Yaemprakon, C. (2020). Patchai 'ongkān thī song phon tō samatthana khōng buk khalākōn bōrisat mahāchak 'æ khōn dichan na 'et chamkat [Organizational Factors Affecting the Competence of Personnel of Mahajak Air Conditioners Co., Ltd]. Retrieved October 23, 2024, from http://www.m baindustrial-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2563-1-1_1627396008.pdf.
- เฉลิมวุฒิ แย้มประโคน. (2563). ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อสมรรถนะของบุคลากร บริษัท มหาจักร แอร์คอนดิชั่นเนอส์ จำกัด. สืบค้น 23 ตุลาคม 2567. จาก http://www.m baindustrial-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2563-1-1_1627396008.pdf.